

КАФЕДРА ТЕАТРОЗНАВСТВА

СИЛАБУС

ОСНОВИ ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦІЙНОГО МИСТЕЦТВА

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)	Курс	2
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	3, 4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	6
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво («Акторське мистецтво драматичного театру і кіно», «Акторське мистецтво театру ляльок»)	Лекції	48
		Семінари	16
		Практичні	
		Індивідуальні	
		Самостійна робота	116
		Семестровий контроль	Залік (4)

Інформація про викладача	
ПІБ, посада	Дорофєєва Ольга Юрїївна, старший викладач
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Dorofejeva.pdf
e-mail	dorofiejevaolga@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліну «Основи театрального-декораційного мистецтва» розроблено для здобувачів освіти ХНУМ імені І. П. Котляревського як одну з теоретичних дисциплін курсу вивчення форм візуальних мистецтв, що також має практичне значення при аналізі акторами, режисерами та театрознавцями візуального образу вистави.

Силабус навчальної дисципліни «Основи театрального-декораційного мистецтва» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освіти. Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати здобувачі освіти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи театрального-декораційного мистецтва», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів освіти зі становленням та розвитком мистецтва сценографії, формування основних уявлень про його основні компоненти, розвиток стилів та технологій, про найбільш видатних майстрів. Загальна кількість навчального часу на засвоєння дисципліни становить 180 робочих годин. У години аудиторної роботи здобувачі освіти повинні прослухати лекції, а у години самостійної роботи – підготувати відповіді на семінарах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобуті знання та уміння забезпечують формування таких **загальних компетентностей**, зокрема:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

А також таких **спеціальних (фахових, предметних) компетентностей спеціальності (СК):**

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.

СК11. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК12. Здатність орієнтуватися в історії різних видів мистецтва, розуміти можливості використання їх виражальних засобів при створенні синтетичного за своєю природою твору сценічного мистецтва (творчого проєкту).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми **програмними результатами навчання є:**

ПРН03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПРН08. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПРН10. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПРН12. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних

особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПРН13. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.

ПРН14. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори мистецтва з урахуванням історичного контексту.

ПРН15. Знати основні закони психології творчості.

Перелік тем

Тема 1. Поняття театрального-декораційного мистецтва, його компоненти. Сценографія доби Античності та Середньовіччя.

Тема 2. Сценографія доби Відродження. Перші театральні будівлі.

Тема 3. Сценографія доби Бароко, Класицизму, Просвітництва.

Тема 4. Вплив на розвиток сценографії естетики романтизму, реалізму, натуралізму.

Тема 5. Втілення в сценографії концепцій символізму. Значення ідей режисерського театру.

Тема 6. Вплив модерністських напрямів на розвиток сценографії першої половини ХХ ст.

Тема 7. Розвиток сценографії у другій половині ХХ ст. – початку ХХІ ст. Театр художника.

Тема 8. Формування школи української сценографії наприкінці ХІХ - початку ХХ ст.

Тема 9. Різноманіття тенденцій в українській сценографії 1920-х рр.

Тема 10. Розвиток української сценографії 1930-х – 1970-х рр.

Тема 11. Пошуки в українській сценографії 1980-х – 2010-х рр.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття та самостійна робота (передбачає ознайомлення з матеріалом та перегляд фільмів).

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Moodle, а також Telegram, для проведення лекцій використовується платформа zoom.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

90–100–A – відмінно. Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом

освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Здобувач освіти спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Здобувач освіти проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.

82–89–В – добре. Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на високому рівні; комплексом знань та вмінь, що є частково впорядкованими. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами.

74–81–С – добре. Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на високому рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.

64–73–D – задовільно. Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні. Однак процес самостійного розв'язання задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.

60–63–Е – задовільно. Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні. Виконання дій при розв'язанні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання). Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього

примусу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу.

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/ %96.pdf>)

Рекомендована література.

1. Анатоль Петрицький. Альбом. К. : Мистецтво,1968. 190 с.
2. Вериківська І. М. Становлення української радянської сценографії. К. : Наукова думка, 1981. 205 с.
3. Вериківська І. М. Художник і сцена. Основні тенденції розвитку сучасного українського театрального-декораційного мистецтва. К. : Мистецтво, 1971. 207 с.
4. Владимирова Н. Естетико-художні засади реформаторів західноєвропейського театру межі XIX-XX століть (Е.Г. Крег, Г.Фукс, А.Аппія) : автореф. дис... д-ра мистецтвознав.: 26.00.01. Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського. К., 2009. 31 с.

5. Габелко В. Сценограф Василь Кричевський / Володимир Габелко // МІСТ: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. пр. з мистецтвознав. і культурології. К. : Інтертехнологія, 2003. №1. С. 39-42.
6. Живі традиції. Українські радянські художники про себе і свою творчість. К. : Мистецтво, 1985. 174 с.
7. Ковальчук О. Київський період творчості Д. Боровського. Пошуки стилю // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія: Зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології. К.: Музична Україна, 2008. Вип. 4–5. С. 162-180.
8. Красильникова О. Михайло Бойчук і театр // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. К.: Акад. мистец. України, 2001. Вип. 2. С. 164-169.
9. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ: Мистецтво, 1974. 320 с.
10. Левитська М. Музи і музика мого театру. К. : Либідь, 2016. 240 с.
11. Лідер Д. Театр для себе / Упор. О. Островерх. К. : Факт, 2004. 104 с.
12. Манилов В. Гонки за Лідером // Кіно-Театр. 1998. № 5. С. 46–47.
13. Миленька ГД Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва): Навч. посібник. К.: Видавництво Національного педагогічного уні-верситету ім. М.П. Драгоманова, 2007. 283 с.
14. Неллі В. Моріц Уманський. Нарис про художника українського театру і кіно. К. : Мистецтво, 1967. 76 с.
15. Нірод Ф. Спогади художника, або Записки щасливої людини. К. : Либідь, 2004. 179 с.
16. Питюєва К. Майстер сценографії // Український театр. 1975. № 4. С. 13–15.
17. Рубан-Кравченко В. Кричевські і Українська художня культура ХХ століття. Василь Кричевський. К.: Криниця, 2004. 704 с.
18. Смержевська О. Роль художника Анатолія Петрицького у становленні та розвитку української театральної сценографії 1920-х років // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2007. Вип. 91-93. С. 172-175.

19. Сценографія. Пошуки власної естетики. 1920-2020. К.: В. Д. «Антиквар», 2019. 304 с.
20. Український модернізм 1910-1930: Альбом. Хмельницький: Галерея, 2006. 288 с.
21. Фіалко В. Театр України II половини XX століття: образна лексика. К.: Видавничий дім «Антиквар», 2016. 430 с.
22. Чечик В. Гордон Крег, образотворчий авангард і українська сценографія кінця 1910-х років // Інсценізація українського авангарду 1910-1920 років. 2015. С. 96-117.
23. Чечик В. Сценографія Вадима Меллера в контексті театральних експериментів художників Бавгаузу 1920-х років // Вісник ХДАДМ. 2017. № 2. С. 71-80.

Рекомендовані інтернет-джерела:

1. Габелко В. Сценограф і графік Іван Бурячок (1877-1936) // МІСТ: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. пр. з мистецтвознав. і культурології. К. : Інтертехнологія, 2006. № 3. С. 29-37. Режим доступу: <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/MIST-3.PDF>
2. Клековкін О. Ю. Античний театр. К.: Арттек, 2004. 208 с. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Klekovkin_Oleksandr/Antychnyi_teatr_Navchalnyi_posibnyk_dlia_vyschykh_navchalnykh_zakladiv_mystetstv_i_kultury/
3. Ковальчук О. Сценографічна практика у просторі XX століття: київські реалії. Київ : Видавництво «Фенікс», 2019. 272 с. Режим доступу: http://mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Kovalchuk-Scenographic_practice_text.pdf
4. Стайн Джон: Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 1. Реалізм і натуралізм. Львів: 2003. 256 с. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Styan_John_Louis/Suchasna_dramaturhiia_v_teorii_ta_teatralnii_praktytsi_Knyha_1/

5. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 2. Символізм, сюрреалізм і абсурд. Львів: 2003. 272 с. Режим доступу: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Stayn-Tom-2.pdf>
6. Стайн Джон: Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 3. Експресіонізм та епічний театр. Львів: 2004. 288 с. Режим доступу: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Stayn-Tom-3.pdf>
7. Український художній авангард: бібліографічний покажчик / Укладач Криворучко Л. С., Іванова М. Г. К.: Публічна бібліотека імені Лесі Українки, 2008. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kryvoruchko_L_S/Ukrainskyy_khudozhnii_avangard.pdf?